

Asia: VN/1014/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oulun yliopiston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/1014/2025

Oulun yliopisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien hallituksen esitystä kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta.

Oulun yliopiston Kieli- ja viestintäopintojen keskus Lingua esittää seuraavat näkökohdat:

Taustaa:

Lingualla ja sen henkilöstöllä on kokemusta kotimaisten kielten taitojen osoittamisesta seuraavasti:

- Lingua järjestää kurseja ja kokeita molemmissa kotimaisissa kielissä hyvällä tai tyydyttävällä tasolla.
- Linguan henkilöstöä toimii arvioijina tai suoritusten vastaanottajina sekä YKI- että VKT-tutkinnoissa.
- Linguan edeltäjä Kielikeskus toimi aiemmin YKI-tutkintojen järjestäjänä keski- ja ylimmällä tasolla.

Kielitutkintojen käyttäjäryhmien erityispiirteiden heijastuminen kielitutkintoihin:

Linguan ja sen henkilöstön kokemusten mukaan kielitutkinnoilla on seuraavanlaisia käyttäjätyyppejä, joille eri kielitutkinnot sopivat vaihtelevan hyvin:

Tutkinto-opiskelijat

Tutkinto-opiskelijat suorittavat yleensä osana pakollisia opintojaan myös toisen kotimaisen kielen taitoa osoittavan kurssin tai kokeen. Opintojaksossa arvioidaan suullinen ja kirjallinen taito hyvällä tai tyydyttävällä tasolla. Lisäksi kurssiin kuuluu vaihteleva määrä tutkinto-ohjelmakohtaista sisältöainesta ja sanastoa, jolloin laajuudeksi muodostuu kahdesta viiteen opintoviikkoa. Oulun yliopistossa enemmistö suorittaa ruotsin toisena kotimaisena kielenä. Kurssi on tarpeellinen niille, jotka työllistyvät alueille tai tehtäviin, joissa tarvitaan myös toista kotimaista kieltä.

Tutkinto-opiskelijoiden tarpeita vastaavat hyvin yliopiston toisten kotimaisten kielten opintojaksot, vaikkakaan kaikki eivät tule tarvitsemaan alakohtaista sanastoa työelämässä toisella kotimaisella.

Ne tutkinto-opiskelijat, joiden parempi kotimainen kieli tai äidinkieli on toinen kuin koulusivistyskieli, ovat vaikeuksissa erinomaisen kielitaidon osoittamisessa, koska heidän on tehtävä kypsyysnäyte huonommin osaamallaan kielellä. Näitä ovat lähinnä äidinkieleltään suomenkieliset, jotka ovat käyneet ruotsinkielisen pohjakoulutuksen ja nyt opiskelevat suomenkielisissä koulutusohjelmissa. He eivät nykyisellään pysty osoittamaan erinomaista kielitaitoa suomeksi, siis paremmin osaamallaan kielellä, ja usein heillä on tietoa opinnäytteensä sanastosta vain suomeksi ja englanniksi, mutta ei riittävästi ruotsiksi kirjoittaakseen sillä kypsyysnäytteen.

Yliopistoon hakijat

Yliopiston suomenkielisiin koulutusohjelmiin hakeutuvat maahanmuuttajat joutuvat todistamaan kielitaitonsa yleensä tasolla B2. Heillä on hankaluuksia osata hakeutua tai saada paikka YKI-tutkintoon riittävän varhain kevään hakukierrosta varten. Myöskään tammikuun kokeeseen osallistuville ei taata tuloksia ennen maaliskuun hakuajan päättymistä. Siksi osa heistä yrittää VKT-tutkintoa, josta kyllä saa tuloksen nopeammin, mutta jonka sanasto on aika kaukana yliopisto-opintojen aloittamisen tarpeista. Toisaalta valmistuttuaan heille voi olla tarpeen tuntea hallintoalan sanastoa.

Kansalaisuuden hakijat

Kansalaisuutta hakevat maahanmuuttajat hakeutuvat usein VKT-tutkintoon, koska YKI-tutkintoon ei ole helppo eikä nopea päästä. He toisaalta pitävät VKT-tutkinnon puhumisen osuutta parempana, koska siinä viestitään elävän ihmisen eikä tietokoneen kanssa. Valtionhallinnon kielitutkinto poikkeaa yleisestä kielitutkinnosta siinä, että se on rakennettu mittaamaan julkisen alan työtehtävissä olevien kielitaitotarpeita, joten mukana on myös sanastoa ja sisältöjä mm. kunnalliseen hallintoon ja päätöksentekoon liittyen. Tämä ei välttämättä ole merkityksellistä sellaisille kansalaisuutta hakeville, jotka eivät työllisty julkisille korkeamman koulutusasteen aloille, vaan suorittavalle sektorille, ja heillä on usein vaikeuksia VKT-tutkinnon julkishallinnon aihepiirien kanssa.

Tutkinnon tunnustamista hakevat

Tutkinnon tunnustamista hakevat korkeakoulutetut maahanmuuttajat tarvitsevat eritasoisia kielitaidon osoituksia, esimerkiksi lääkärit tiettyssä vaiheessa B1- ja myöhemmin B2-tason taitoja. Heille VKT on toimiva järjestelmä yhteiskunnalliselta sanastoltaan, vaikkakaan kaikki aihealueet eivät juuri heidän ammattialaansa sivua.

Oulun yliopiston kannanotto:

Oulun yliopisto kannattaa päällekkäisten tutkintojen karsimista yhdistämällä YKI- ja VKT-tutkinnot. Samalla on kuitenkin huomioitava seuraavat seikat:

- Uuden YKI-tutkinnon on sisällytettävä riittävässä määrin yhteiskunnallisia aiheita, jotta julkiselle sektorille työllistyvät sekä kantasuomalaiset että maahanmuuttajat voivat menestyä tehtävissään.
- Uudessa YKI-tutkinnossa on huomioitava paremmin erilaiset erityisjärjestelyt ja vaihtoehtoiset suoritustavat mm. aistipoikkeavuuksien kannalta.
- Uuden YKI-tutkinnon ilmoittautumis- ja tulosten saamisajat on nopeutettava ja vakioitava niin, että tutkinnon suorittaja voi ennakoida, milloin todistus on käytettävissä.

Lisäksi Oulun yliopisto ehdottaa asetuksen suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta, sen lausuntopyynnön liitteenä olleen luonnoksen 3 §:n (Erinomainen suullinen ja kirjallinen kielitaito) ensimmäisen kohdan:

”saanut 8 §:n mukaisen koulusivistyksensä ja suorittanut korkeakoulussa kypsyysnäytteen”

muutettavaksi muotoon:

”saanut 8 §:n mukaisen koulusivistyksensä tai osoittanut muulla tavoin hyvää suullista ja kirjallista kielitaitoa ja suorittanut korkeakoulussa kypsyysnäytteen”.

Tämä helpottaisi erinomaisen kielitaidon osoittamisen pullonkaulaa, joka nyt kohdistuu VKT:n tutkintolautakunnalle.

Vainionpää Jaana
Oulun yliopisto